

Droga życiowa

Tomasz Afeltowicz urodził się 3 kwietnia 1925 roku we Włocławku. Tuż przed wojną uzyskał promocję do III klasy gimnazjum w Ostrołęce. Czasy okupacji przeżył jako pomocnik ślusarza. Po wojnie kontynuował edukację, zdając w 1946 roku „małą maturę”, a następnie eksternistycznie maturę we Wrocławiu. Po zakończeniu działań wojennych podjął pracę w przemyśle młynarskim jako biegły księgowy, a później jako starszy księgowy w dolnośląskim oddziale Centralnego Zarządu Przemysłu Piwowarsko-Słodowniczego we Wrocławiu.

Wstępując na studia prawnicze na Uniwersytecie Wrocławskim, związał się z nim na całe życie. Karierę akademicką rozpoczął na przełomie 1952 i 1953 roku, zatrudniony jako asystent, a w kolejnych latach pracy zawodowej jako starszy asystent, adiunkt, docent. Jeszcze przed śmiercią profesora Lesława Adama, który pełnił funkcję opiekuna naukowego Katedry Ekonomii Politycznej, Tomaszowi Afeltowiczowi powierzono jej kierownictwo.

Od 1968 roku kierował Katedrą Ekonomii Politycznej Wydziału Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego, następnie Instytutem Ekonomii Politycznej, a po zmianach organizacyjnych na Wydziale Prawa i Administracji w 1988 roku — Instytutem Nauk Ekonomicznych, do przejścia na emeryturę w 1991 roku.

Lata aktywności zawodowej Tomasza Afeltowicza zbiegły się z burzliwymi okresami wydarzeń politycznych i społecznych w Polsce. W 1968 roku trzeba było podejmować brzemienne w skutki decyzje personalne dotyczące wielu pracowników naukowych Uniwersytetu. Trudno było bronić kolegów oskarżanych o wrogą dla ustroju działalność polityczną. Tomasz Afeltowicz nie bał się podjęcia wyzwań i mimo zagrożenia dla swojej kariery bronił kolegów przed relegowaniem z uczelni. W stanie wojennym ponownie musiał podejmować decyzje rzutujące na Jego karierę, w niełatwej sytuacji, kiedy syn został aresztowany za działalność opozycyjną.

Jego temperament społeczny i organizatorski oraz doświadczenie i wiedza o funkcjonowaniu gospodarki zostały docenione przez środowisko polskich ekonomistów. Na Kongresie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w 1981 roku został wybrany na Prezesa Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.

W burzliwym okresie początku lat 80., kiedy przez Polskę przetaczała się fala dyskusji o konieczności reform systemu politycznego i gospodarczego, Tomasz Afeltowicz wyjątkowo intensywnie brał w nich udział. Organizował konferencje naukowe, występował z odczytami i prelekcjami. Zapraszany do radia i telewizji przekonywał o konieczności głębokich zmian ekonomicznych i społecznych

w Polsce. Był zapraszany także za granicę (Chiny, Austria, RFN, NRD, Lichtenstein), gdzie miał możliwość przedstawiania ekonomistom tych krajów złożonych kwestii reform systemowych w Polsce.

Intensywną działalność dydaktyczną, organizatorską i społeczną łączył z pracą naukową. Znana jest Jego monografia *Studia nad historią banków śląskich* (Osolineum, Wrocław 1963). W późniejszych latach aktywności naukowej skupił się na problematyce samorządu pracowniczego, przekształcaniach systemu gospodarczego i związanych z nimi problemach społecznych. Ogłosił kilkadziesiąt artykułów w czasopismach krajowych i zagranicznych poświęconych głównie problematyce przemian systemowych w gospodarce centralnie planowanej. Był członkiem kolegium redakcyjnego „Przeglądu Gospodarczego” i rady redakcyjnej czasopisma „Ekonomista” oraz wielu komisji ministerialnych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Polskiej Akademii Nauk. Wypromował czterech doktorów nauk ekonomicznych.

W latach 80., w których prowadzono gorące dyskusje dotyczące reform gospodarczych w Polsce, wysoko oceniano organizowane przez Instytut coroczne ogólnopolskie konferencje pod nazwą *Szkoły Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego*, połączone z publikacjami prezentującymi ekspertyzy i opinie kontrowersyjne w ocenie ówczesnej władzy politycznej. Wydano w tym czasie dziewięć zeszytów naukowych pod redakcją Tomasza Afeltowicza i Leona Olszewskiego. *Szkoły Ekonomii* gromadziły znaczących polskich ekonomistów i stanowiły unikatowe forum prezentowania niezależnych poglądów mających duże znaczenie dla praktyków gospodarczych i ludzi polityki przygotowujących reformy systemu gospodarczego w Polsce w latach 80.

Pasją Tomasza Afeltowicza była dydaktyka. Do wykładów, seminariów, odczytów dla szerszej publiczności, licznych wystąpień w radiu i telewizji przygotowywał się bardzo starannie. Na Jego wykłady studenci przychodzili tłumnie, przyjmując nierzadko owacyjnie interesująco wyłożone trudne zagadnienia z dziedziny teorii ekonomii i polityki ekonomicznej. Miał wyjątkowy talent dydaktyczny, umiejętność nawiązywania dialogu i jasnego przekazywania trudnych do zrozumienia kwestii teorii ekonomii i polityki ekonomicznej. Do historii Wydziału Prawa i Administracji przeszły anegdoty związane z odpowiedziami studentów na egzaminie z polityki ekonomicznej na temat „krzywej psa”, opisującej trudności pościgu gospodarczego krajów słabiej rozwiniętych za krajami wysoko rozwiniętymi.

Za działalność naukową, dydaktyczną i społeczną został odznaczony między innymi: Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotym Krzyżem Zasługi, Złotą Odznaką Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Złotą Odznaką ZNP. Zmarł 31 września 2010 roku¹.

Leon Olszewski

¹ Wspomnienie ukazało się wcześniej w: L. Lehmann, M. Maciejewski, *Pamięci zmarłych Profesorów i Docentów Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego 1945–2010*, Wrocław 2010.